

KARTA KURSU

NAZWA	Samorząd terytorialny
NAZWA W J. ANG.	

KOD		PUNKTACJA ECTS	4
-----	--	----------------	---

KOORDYNATOR	Dr Ryszard Kozioł	ZESPÓŁ DYDAKTYCZNY Dr Ryszard Kozioł Dr Barbara Węglarz
-------------	-------------------	---

OPIS KURSU (Cele kształcenia)

Zrozumienie istoty samorządowej formy organizacji wspólnot lokalnych. Poznanie historycznych uwarunkowań i współczesnych standardów samorządu terytorialnego. Znajomość ustroju oraz praktycznych aspektów funkcjonowania systemu samorządu terytorialnego w Polsce.

WARUNKI WSTĘPNE

WIEDZA	Posiada podstawową wiedzę dotyczącą zasad ustroju politycznego RP i organizacji administracji publicznej w Polsce. Rozpoznaje i charakteryzuje różne rodzaje struktur oraz instytucji (a w szczególności administracji publicznej i jej organów), rozróżnia funkcje tych struktur, a także posiada wiedzę o normach, zasadach i regułach ich funkcjonowania.
UMIEJĘTNOŚCI	Umie stosować aparat pojęciowy i właściwą terminologię do opisu zjawisk związanych z funkcjonowaniem instytucji publicznych
KURSY	Nauka o państwie i prawie Nauka o polityce Prawo konstytucyjne RP Administracja publiczna System polityczny RP

EFEKTY KSZTAŁCENIA

WIEDZA	Efekt kształcenia dla kursu	Efekt kształcenia dla kierunku
	W01 - rozumie istotę samorządowej formy organizacji wspólnot lokalnych, poznał europejskie standardy samorządu terytorialnego, dysponuje wiedzą z zakresu ustroju systemu samorządu lokalnego i regionalnego w Polsce.	K1_W02, K1_W04
	W02 - rozpoznaje i charakteryzuje różne rodzaje struktur oraz instytucji samorządowych działających na szczeblu gminy, powiatu i województwa. Posiada również wiedzę o normach, funkcjach i zasadach ich działalności.	K1_W02
	W03 - Zna mechanizmy demokracji bezpośredniej i przedstawicielskiej funkcjonujące w systemie samorządu terytorialnego oraz podstawowe zasady samorządowej gospodarki finansowej.	K1_W02, K1_W05
	W04 - dysponuje wiedzą dotyczącą statusu prawnego radnych oraz pracowników samorządowych; zna podstawowe prawa i obowiązki wynikające z obowiązujących przepisów.	K1_W02

UMIEJĘTNOŚCI	Efekt kształcenia dla kursu	Efekt kształcenia dla kierunku
	U01 - Używa właściwej terminologii do opisu zjawisk związanych z samorządem terytorialnym, posiada umiejętność interpretowania i analizowania przepisów prawa regulujących ustrój i zasady funkcjonowania j.s.t.	K1_U01
	U02 - Umie wskazać i objaśnić najważniejsze (historyczne i współczesne) determinanty funkcjonowania samorządu terytorialnego, a także uwarunkowania i cele polityki lokalnej. Posiada umiejętność identyfikowania i klasyfikowania źródeł dochodów jednostek samorządu terytorialnego.	K1_U01
	U03 - Korzystając z tradycyjnych i nowoczesnych źródeł informacji umie samodzielnie zbierać, selekcjonować i organizować dane dotyczące wybranych problemów funkcjonowania społeczności lokalnych.	K1_U03

KOMPETENCJE SPOŁECZNE	Efekt kształcenia dla kursu	Efekt kształcenia dla kierunku
	K01 - Ma świadomość odpowiedzialności etycznej i prawnej mandatariuszy samorządowych, funkcjonariuszy oraz pracowników administracji samorządowej.	K1_K03
	K02 - Docenia wagę i potrzebę aktywności obywatelskiej na szczeblu lokalnym i regionalnym.	K1_K02 K1_K04

ORGANIZACJA							
FORMA ZAJĘĆ	WYKŁAD (W)	ZAJĘCIA W GRUPACH					
		A	K	L	S	P	EL
Studia stacjonarne	30	30					
Studia niestacjonarne	20	10					

OPIS METOD PROWADZONYCH ZAJĘĆ

Wykład: Wykład interaktywny z wykorzystaniem prezentacji PowerPoint, dyskusja.

Ćwiczenia: Dyskusja, analiza tekstu i przepisów wybranych ustaw samorządowych.

FORMY SPRAWDZANIA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA

	E-learning	Gry dydaktyczne	Ćwiczenia w szkole	Zajęcia terenowe	Praca laboratoryjna	Projekt indywidualny	Projekt grupowy	Udział w dyskusji	Referat	Praca pisemna (esej)	Egzamin ustny	Egzamin pisemny	Inne
W01								x				x	
W02								x				x	
W03								x				x	
W04								x				x	
U01								x				x	
U02								x				x	
U03								x				x	
K01								x				x	
K02								x				x	

OCENA	Na ocenę z ćwiczeń składają się: - obecność na zajęciach i aktywność na zajęciach - punktowana aktywność w dyskusji Egzamin pisemny sprawdzający znajomość treści wykładów oraz ćwiczeń.
-------	---

UWAGI	W przypadku absolwentów studiów licencjackich lub studentów innych, pokrewnych kierunków studiów możliwość przepisania oceny z analogicznego kursu warunkowana jest ekwiwalentną liczbą godzin, ekwiwalentną liczbą punktów ECTS oraz co najmniej oceną dobrą.
-------	---

TREŚCI MERYTORYCZNE (wykaz tematów)
- Samorządność – aspekty teoretyczne i terminologiczne. Idea samorządności. Koncepcje genezy samorządów. Cechy atrybutywne samorządów. Samorządy terytorialne, zawodowe i specjalne. Inne kryteria klasyfikacji samorządów. - Tradycje samorządu terytorialnego w Polsce. Formy samorządu z okresu Rzeczypospolitej szlacheckiej. Władza i administracja lokalna w okresie zaborów. Samorząd terytorialny i administracja II Rzeczypospolitej. Powojenne modele władzy i administracji lokalnej. - Restytucja samorządu terytorialnego w Polsce. Wpływ doświadczeń historycznych na reformę administracji publicznej. Twórcy, koncepcje, założenia, uwarunkowania i etapy budowy współczesnego systemu samorządowego. Samorządowe koncepcje rządów, partii i polityków. Społeczności lokalne wobec przemian samorządowych. Lobbying samorządowy. - Samorząd w procesie integracji europejskiej. RE i UE wobec samorządu terytorialnego i wspólnot lokalnych. Rozwój współpracy ponadpaństwowej i transgranicznej. Europejskie instytucje i konwencje o współpracy samorządowej (Europejska Konwencja Ramowa o współpracy transgranicznej, Europejska Karta Regionów Przygranicznych i Transgranicznych, Europejska Karta Samorządu Regionalnego). Znaczenie ustrojowe Europejskiej Karty Samorządu Terytorialnego. - Podstawy ustroju samorządu terytorialnego. Konstytucyjne i ustawowe gwarancje samorządności terytorialnej w Polsce. Zagadnienia ogólne: samorząd jako forma zdecentralizowanej administracji, zasada subsydiarności, kategorie interesu publicznego, wspólnoty samorządowe, osobowość prawna samorządu. - Ustrój władz publicznych w ujęciu terytorialnym. Terytorialna administracja rządowa a samorząd

terytorialny. Samorząd lokalny (gminny i powiatowy) a samorząd regionalny (województwa). Materialne podstawy działania samorządu terytorialnego.

7. Władze samorządu terytorialnego. Mechanizmy demokracji bezpośredniej (referendum lokalne, konsultacje społeczne, zebrania wiejskie). Organy stanowiące j.s.t. i ich funkcje (funkcja uchwałodawcza i funkcja kontrolna). Organy wykonawcze i ich funkcje (funkcja projektodawcza i funkcja wykonawczo-zarządzająca).
8. Wybory samorządowe. Ogólne zasady samorządowego prawa wyborczego. Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw. Bezpośrednie wybory wójtów, burmistrzów i prezydentów miast. Wybory organów jednostek pomocniczych.
9. Organy administracji samorządowej (wójt, burmistrz, prezydent miasta, starosta, marszałek) i ich funkcje. Funkcje przewodniczących zarządów. Funkcje organów administracji I instancji. Funkcje organów sprawujących władzę administracji ogólnej. Funkcje kierowników urzędów i zwierzchników pracowniczych. Aparat administracji samorządowej.
10. Instytucje nadzoru i kontroli administracyjnej wobec samorządu terytorialnego. Funkcje i regulacja prawna postępowania nadzorczego wobec jednostek samorządu terytorialnego. Organy, cele i kryteria nadzoru nad samorządem terytorialnym. Środki nadzoru. Funkcje nadzorcze wojewody i Prezesa Rady Ministrów. Regionalna Izba Obrachunkowa. Samorządowe Kolegium Odwoławcze. Najwyższa Izba Kontroli. Sądowa kontrola działalności administracyjnej. Sądowa ochrona samodzielności j.s.t.
11. Kadry samorządu terytorialnego. Status prawny radnych. Ustawowy status pracowników administracji samorządowej. Etyka i odpowiedzialność w działalności samorządu. Antykorupcyjne ograniczenia dotyczące mandatariuszy i funkcjonariuszy samorządowych. Zakazy zatrudnienia oraz podejmowania innych zajęć dotyczące pracowników samorządowych. Płaszczyzny, rodzaje i zasady odpowiedzialności w sytuacjach wystąpienia praktyk korupcyjnych.
12. Prawne zasady i instrumenty zarządzania finansowego. Gwarancje konstytucyjne dla jednostek samorządu terytorialnego: samodzielność; prawo własności; prawo do prowadzenia działalności gospodarczej; prawo do udziału w dochodach publicznych; władztwo podatkowe. Nadzór w sprawach gospodarczo-finansowych. Zobowiązania wynikające z EKST: prawo do wystarczających zasobów finansowych; zalecenie wprowadzania elastycznych systemów dochodów samorządowych; procedury wyrównawcze; dostęp do krajowych rynków kapitałowych.
13. Gospodarka finansowa samorządu terytorialnego. Zasady ogólne: jawność; przejrzystość; roczność. Budżet. Procedura budżetowa w j.s.t. Zadania organu stanowiącego i zarządu przy projektowaniu i wykonywaniu uchwały budżetowej j.s.t. Inne roczne plany finansowe.

WYKAZ LITERATURY PODSTAWOWEJ

Borodo A., *Samorząd terytorialny. System prawno-finansowy*, Warszawa LexisNexis 2014
Dolnicki B., *Samorząd terytorialny*, Warszawa Wolters Kluwers 2016.
Izdebski H., *Samorząd terytorialny. Podstawy ustroju i działalności*, Warszawa LexisNexis 2015.
Piasecki A.K., *Samorząd terytorialny i wspólnoty lokalne. Perspektywa politologiczna*, Warszawa 2009.

WYKAZ LITERATURY UZUPEŁNIAJĄCEJ

Bandarzewski K., Chmielnicki P., Kisiel W., *Prawo samorządu terytorialnego w Polsce*, Warszawa 2006.
Byjoch K., Sulimierski J., Tarno J.P., *Samorząd terytorialny po reformie ustrojowej państwa*, Warszawa 2002.
Kisiel W., *Polskie ustawy Samorządowe. Ujęcie porównawcze i historyczne*, Kraków 2003.

Kisiel W., *Ustrój samorządu terytorialnego w Polsce*, Warszawa 2003.

Kozioł R., *Debata samorządowa w czasach pierwszej Solidarności*, Kraków 2004.

Leoński Z., *Samorząd terytorialny w RP*, Warszawa 2006.

Marszałek-Kawa J., *Samorząd terytorialny. Studium politologiczne*, Toruń 2007.

Oniszczyk J., *Samorząd terytorialny w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego*, Warszawa 2002.

Patrzalek L., *Finanse samorządowe*, Wrocław 2000.

Piekara A., *Samorząd terytorialny i inne formy aktywności społecznej dawniej i dziś*, Warszawa 2005.

Plażek S., i inni, *Ustawa o pracownikach samorządowych. Komentarz ze wzorami regulaminów, zarządzeń i uchwał*, Warszawa: Municipium 2009.

Powiat, *Z teorii. Kompetencje. Komentarz*, red. J. Boć. Wrocław 2001.

Regulski J., *Samorząd III Rzeczypospolitej. Koncepcje i realizacja*, Warszawa 2000 r.

Samorząd terytorialny III Rzeczypospolitej. Dziesięć lat doświadczeń, red. St. Michałowski, Lublin 2002.

Słobodzian B., *Współczesny system samorządu terytorialnego w Polsce*, Toruń 2005.

Studia nad samorządem terytorialnym, red. A. Błaś, Kolonia Limited 2002 r.

Węglarz B., *Ewolucja lokalnej demokracji bezpośredniej w Polsce po 1989 roku*, Kraków 2013.

Wierzbica A., *Ograniczenia antykorupcyjne w samorządzie terytorialnym*, Warszawa Wolters Kluwer 2008.

Wojciechowski E., *Zarządzanie w samorządzie terytorialnym*, Warszawa 2003.

Wojnicki J., *Samorząd lokalny w Polsce i w świecie*, Pułtusk 2003.

Zieliński E., *Samorząd terytorialny w Polsce*, Warszawa 2006.

STUDIA STACJONARNE

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta)		
Ilość godzin zajęć w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	30
	Ćwiczenia	30
	Konsultacje indywidualne	10
	Uczestnictwo w zaliczeniu oraz w egzaminie	5
Ilość godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	15
	Przygotowanie do egzaminu	10
Ogółem bilans czasu pracy		100
Ilość punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika		4

STUDIA NIESTACJONARNE

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta)		
Ilość godzin zajęć w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	20
	Ćwiczenia	10
	Konsultacje indywidualne	10
	Uczestnictwo w zaliczeniu oraz w egzaminie	5
Ilość godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	40
	Przygotowanie do egzaminu	15
Ogółem bilans czasu pracy		100
Ilość punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika		4

